

Arkinen, paikallinen, julkinen: nuorten demokratiakäsitystä etsimässä

Veikko Eranti & Georg Boldt

Minkälaisen kuvan suomalaisten nuorten demokratiakäsityksistä saa analysoimalla heidän itse esittämäänsä poliittisia vaatimuksia? Tässä artikkelissa tutkitaan, miten nuoret käyttävät yhtä demokratiapalvelua, Nuortenideat.fi:tä edistämään mielestään tärkeitä poliittisia projekteja. Myös nuorten kohdalla voidaan ideaalien tai poliittisten asenteiden lisäksi tutkia heidän poliittista osallistumistaan ja tehdä päätelmiä tämän varsinaisen käyttäytymisen perusteella.

Käytännössä nuorten demokratiakäsityksestä ja siten poliittisesta kulttuurista saa kuvan, kun tarkastelee, millä tavoin he uskovat saavansa käännettyä muiden nuorten sekä valtaapitävien päät esittämänsä idean kannalle. Demokratiakäsityksen kannalta nuorten esittämiä ideoita vielä mielenkiintoisempia ovat heidän niiden tueksi esittämät perustelut.

Näitä perusteluja ja vaikuttamisen keinoja tutkimalla voidaan tutkia poliittista kulttuuria. Poliittisen kulttuurin määritelmiä on monia (ks. esim. Almond & Verba 1963; Chilton 1988), mutta tässä tekstissä seuraamme Lichtermanin ja Cefain (2006, 1) määritelmää, jonka mukaan poliittisessa kulttuurissa on kyse “symbolien ja toiminnan tyylien kokoelmasta, joka jäsentää poliittisten vaatimusten tekemistä sekä mielenmuodostusta”. Vetoavatko nuoret vaikuttaessaan yhteisiin hyviin vai omaan etuun, ja mikäli yhteisiin hyviin, miten ne määritellään – ja toisaalta, millainen kansalaismielikuvitus nuoria ohjaa: nähdäänkö päätöksenteko teknisenä prosessina, jolla maailmaa parannetaan, vaiko rakenteellisempänä ja lähtökohtaisesti kiistellympänä moraalisenä konfliktina? (Eranti 2014; 2016; 2017; Thévenot 2015; Baiocchi ym. 2014.)

Tämän artikkelin aineistona toimiva Nuortenideat.fi-palvelu on Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatti ry:n, oikeus-

ministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyössä tuottama palvelu, jonne nuoret voivat lähettää mitä tahansa asioita koskevia ideoita ja parannusehdotuksia. Ideoita voidaan kommentoida, käyttäjät voivat äänestää niistä, ja palvelun lupauksena on, että sen kautta esitetyt (ja kannatusta saaneet) ideat siirretään eteenpäin niistä vastaaville viranomais- tai muille tahoille. Näiden lisäksi joillakin paikkakunnilla palvelua käytetään erilaisissa paikallisissa osallistumistapahtumissa nuorten mielipiteen kysymiseen. Ideoita ovat jättäneet pääasiassa kouluikäiset nuoret. Palvelun kohderyhmä on kuitenkin avoin, nuorisolain määritelmän mukaan kaikki alle 29-vuotiaat. Palvelu avattiin vuonna 2015, ja sinne oli aineistonkeräyspäivään mennessä jätetty yli 400 ideaa.

Koska tämän kaltaisissa nuorille suunnatuissa palveluissa on aina tavalla tai toisella kyse demokratiakasvatuksesta, voidaan ajatella, että nuorten osallistumistavoissa nähdään myös, minkälaista demokratiaa opetamme heille. Vaikka palvelu on ollut avoin kaikille nuorten jättämille ideoille, on sitä käytetty myös opetuksen osana – koulujen vaikuttamispäivissä ja vastaavissa. Tässä artikkelissa kuitenkin tutkitaan nimenomaan palveluun jätettyjä ideoita, ei palvelun opetuskäyttöä.

Nuortenideat.fi on valtakunnallinen nuorten vaikuttamispalvelu, jonka avulla nuoret voivat helposti tehdä ehdotuksia, osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. (Nuortenideat.fi 2017.)

Nuortenideat.fi on luotu vastauksena suomalaisten nuorten jokseenkin laimeaksi tulkitulle kiinnostukselle yhteiskunnallisia asioita kohtaan. Esimerkiksi vuonna 2009 toteutetussa ICCS-tutkimuksessa (International Civic & Citizenship Study) vain 2 prosenttia suomalaisista nuorista vastasi olevansa ”kovin kiinnostuneita” oman paikkakuntansa poliittisista kysymyksistä. 79 prosenttia ei ollut kovinkaan tai lainkaan kiinnostuneita näistä kysymyksistä (Suoninen ym. 2010, 49). Heikkoon kiinnostukseen vaikuttaa varmasti verraten heikko tietoisuus nuorten vaikuttamismahdollisuuksista sekä nuorten että viranhaltijoiden keskuudessa (Paakkunainen 2004; Gretschel & Kiilakoski 2015).

Vuonna 2004 toteutettu kyselytutkimus, jossa tutkittiin 15–30-vuotiaiden suomalaisten nuorten asenteita vaikuttamiseen ja demokratiaan

(Paakkunainen 2004), osoitti ICCS-tutkimuksen kanssa samankaltaisia asenteita ja kiinnostusta politiikkaa kohtaan – joskin siitä voidaan päätellä myös, että innostus kasvaa iän ja oletettavasti lisääntyvien vaikuttamismahdollisuuksien myötä. Eniten edellä mainitun kyselytutkimuksen nuoria kiinnosti vapaa-aikaan, ympäristöön sekä kaupallisiin hyödykkeisiin liittyviin teemoihin vaikuttaminen. Nuorten heikko kiinnostus osallistua politiikkaan ei ole ainoastaan nykyhetken tai Suomen ongelma. Uusitalon (1979) mukaan jo 1970-luvun lopulla nuorten kiinnostus politiikkaa ja osallistumista kohtaan oli vähäistä, ja kohdistui pääasiassa teknisiin asioihin. Samaan aikaan on huomattava, että tämä laimeaksi koettu into voi johtua myös poliittisen osallistumisen muutoksesta: on mahdollista, että ne osallistumisen tavat ja teemat, jotka nuoria liikuttavat, eivät varsin perinteisissä kyselytutkimuksissa näy (ks. esimerkiksi Kestilä-Kekkonen & Korvela 2017 ja Beck 1998 poliittisen osallisuuden muutoksesta).

Cammaerts ym. (2016) puolestaan toteavat, että vaikka nuoret ovat Euroopassa todennäköisin nukkuvien äänestäjien ryhmä, selkeää enemmistöä kuitenkin kiinnostaa vaikuttaminen yhteisiin asioihin. Saman tutkimuksen mukaan myös ensimmäiset kokemukset äänestämisestä ja osallisuudesta ovat määrittäviä henkilön tulevalle poliittiselle toimijuudelle. Nuortenideat.fi ei siis ole ainoastaan nuorille suunnattu vaikuttamiskanava, vaan sen tavoitteena on myös tuottaa pitkäkestoisia asennemuutoksia. Näin ollen kanava lupaa implisiittisesti vahvistaa nuorten aktiivista kansalaisuutta julkilausutun, nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantamista koskevan tavoitteen lisäksi.

Tällaisen palvelun käyttäminen on pääosin vapaaehtoista, ja ainakin sitä käyttävät nuoret saavat itse valita, minkälaisia ideoita he esittävät ja miten ne perustelevat. Niinpä tarkastelemalla nuorten esittämiä ideoita ja niiden perusteluja, voidaan päätellä asioita heidän *kansalaismielikuvituksestaan* – mitkä asiat nuoret kokevat sekä tärkeiksi että tällaisen palvelun kautta muutettavissa oleviksi (Baicchi ym. 2014). Kansalaismielikuvitus on osa poliittista kulttuuria, sillä käsitys potentiaalisten muutosten merkityksestä ja mahdollisuudesta nimenomaan jäsentää poliittisten vaatimusten tekemistä.

Tämän luvun keskeinen tutkimuskysymys onkin siis, minkälainen poliittinen kulttuuri nuorten ideoiden perusteluista näyttäytyy? Tähän

kysymykseen vastaaminen tarkoittaa keskeisesti sen kysymistä, millaisiin asioihin nuoret yrittävät ideoillaan vaikuttaa, ja minkälaista kansalaismielikuvitusta tämä vaikuttaminen edustaa?

NUORTEN OSALLISTUMINEN, OIKEUTTAMISTEORIA JA KANSALAISMIELIKUVITUS: OSALLISUUTTA VAI PELKKIÄ TOIVEITA?

Osallistava demokratia juontaa juurensa Rousseau'n teoksessa *Yhteiskuntasopimuksesta* muotoilemaan suoran demokratian puolustuspuheeseen (Rousseau 1997 [1762]; Bertram 2018). Tänäkin päivänä osallistava demokratia nähdään edustuksellisen liberaalin demokratian vastaparina. Osallistavan demokratian tavoitteena on, että mahdollisimman moni osallistuisi päätöksentekoon itseään koskevista asioista. Tämän teoriaperinteen keskeinen käsitys on, että osallisuus on voimaannuttava kokemus, joka tekee yksilöistä aktiivisia kansalaisia (Ferree ym. 2002, 295–297). Jürgen Habermasin viitoittama (1984) deliberatiivisen demokratian ihanne eroaa osallistavasta demokratiasta painottamalla pohdiskelua sekä mielipiteiden perustelua ja oikeutusta osana päätöksentekoa (Cohen 1989). Osallistava demokratia ei sinänsä vaadi osallistujia kunnioittamaan ja huomioimaan muita osallistujia ja näkökulmia. Näin ollen kansalaiskasvatuksen näkökulmasta edellä mainittu diskursiivinen teoriaperinne (Ferree ym. 2002, 316) vastaa paremmin nuorisolain (2016/1285) tavoitteita edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteisvastuullisesti yhteiskunnassa, kunnioittaen ja huomioiden kulttuurien moninaisuutta, kansainvälisyyttä, kestävästä kehityksestä, terveitä elämäntapoja sekä ympäristöä ja elämää.

Osallistava demokratia ja deliberatiiviset käytännöt ovat nykyään maailmanlaajuisesti käytettyjä julkishallinnon työkaluja, joiden nähdään johtavan parempiin päätöksiin (Beierle 1999) sekä vahvistavan demokratiaa avaamalla päätöksentekoa ja poliittista keskustelua rivikansalaisille (Barber 1984). Emme esittele diskursiivisen ja osallistavan demokratiateorian koulukuntaeroja tätä laajemmin vaan keskitymme niihin teoreettisiin työkaluihin, jotka aineiston analyysin kannalta ovat keskeisiä:

osallisuuden edellytysten määrittelemiseen sekä osallisuuskokemuksen merkitykseen poliittiselle toimijuudelle.

Osallisuuden edellytyksiä julkisessa päätöksenteossa on määritelty eri näkökulmista. Nämä voidaan karkeasti jaotella osallistavan prosessin demokraattis-teknisiin hyveisiin keskittyviin ja niihin, jotka korostavat näiden rinnalla substanttiivisen osallisuuden edellytyksiä, eli mahdollisuuksia osallistua tasavertaisesti erilaisista taidoista, valmiuksista ja sosiaalisesta asemasta riippumatta (Ercan 2014; Wright 2018, 12–13). Etenkin nuorten osallisuutta suunniteltaessa tulisi kiinnittää huomiota kohderyhmän erityistarpeisiin (Hill ym. 2004; Morrow 2001) sortumatta piirileikkiosallisuuteen, tai vakiintunutta termiä käyttäen, tokenismiin. Sherry Arnstein (1969) nimesi osallisuuden ylimmäksi tavoiteltavaksi tasoksi lopullisen vallan siirtymisen osallistujille. Osallistavien käytäntöjen arkipäiväistymisen myötä käsitys siitä, että osallistavan rakenteen tärkeimpänä tavoitteena on päätösvallan siirtyminen osallistujien käsiin, on muuttunut (Fung 2006, 67). Nuoria kuullaan ruokaraadeissa, oppilaskunnissa, nuorisovaltuustoissa, kirkkovaltuustovaaleissa ja netissä, mutta asiasta riippuen nuorten äänen merkitys vaihtelee. Monesti nuorten osallisuudessa painopiste on kansalaistaitojen oppimisessa. Vaikka Nuortenideat.fi -palvelun tarkoitukseen ei olekaan lopullisen vallan siirtäminen nuorille, on palvelu pyrkinyt avaamaan nuorille merkittävän aloiteoikeuden.

Osallistumisen demokraattisuuden mittarit (mm. Beierle 1999; Fung 2006; Irvin & Stansbury 2004) alleviivaavat yleisesti pluralistisia ja demokraattisia arvoja sekä prosessiin osallistujien valikoitumisessa että heidän tavoissaan osallistua. Lisäksi usein (mm. Fung 2006) osallistujien keskinäistä mahdollisuutta deliberaatioon¹ on pidetty tärkeänä, jotta prosessissa syntyvät ja ajettavat ideat voisivat dialogin avulla kehittyä monia näkökulmia huomioiviksi – siis yleisen edun kompromisseiksi ja synteeseiksi. Näistä näkökulmista tarkasteltuna Nuortenideat.fi -palvelu on 1) inkluusiivinen, sillä sitä saavat käyttää kaikki nuoret² (verrattuna

---

1 Deliberaatiolla viitataan tässä tutkimuksessa kansalaisten keskusteluun ja harkintaan perustuviin demokraattisiin käytäntöihin

2 Tässä tutkimuksessa ei ole kerätty aineistoa siitä miten palvelun ylläpitäjän on viestinyt osallisuusmahdollisuudesta kohderyhmälle.

esimerkiksi ennakolta valikoituun vaikuttajajoukkoon), 2) sen piirissä tapahtuva viestintä on intensiivistä ja deliberatiivista (Fung 2006, 69), sillä käyttäjät voivat sekä ilmaista toiveitaan että käydä niistä keskustelua (tämä toiveiden ilmaiseminen voidaan lisäksi suorittaa peukuttamalla, joten jätettyjen ideoiden suosiota voidaan arvioida määrällisesti) ja 3) ideoita jättävillä nuorilla on vähintäänkin kohtalainen määrä valtaa, sillä siellä esitettävät ideat päätyvät lopulta asioista virallisesti päättävien tahojen käsiteltäväksi.

Luonnollisesti varsinainen päätöksentekovalta jää palvelusta puuttumaan (esim. Arnsteinin 1969) – palvelu takaa nuorille ainoastaan sen, että he voivat ilmaista ideansa ja että ne välitetään eteenpäin varsinaisten päättäjien pöydälle. Näin ollen Nuortenideat.fi täyttää prosessina tärkeimmät demokraattiset arvot, mutta palvelun tuottama vuorovaikutus jää todennäköisesti kuulemistasolle (Hart 1992), sillä nuorten osallisuus ideoiden lopullisessa muotoilemisessa ja toteuttamisessa jää palvelun ulkopuolelle. Nuortenideat.fi-palvelu vastaa myös melko hyvin Bäcklundin, Kallion ja Häklin tunnistamaa informaatio-osallistumisen mallia (2014) – tässä osallistumismallissa kansalaisten rooli on kuluttajan kaltainen, heidän mielipiteidensä rooli on tuottaa informaatiota päätöksenteon käyttöön.

Mikäli Nuortenideat.fi-palvelun kaltaisilla osallistumisrakenteilla halutaan paikata nuorten yleisesti vähäistä osallistumista, on huomioitava, että varsinaisen ikävaikutuksen sijaan monet katsovat sukupolvivaikutuksen paremmin ennustavan osallisuutta ja poliittista toimijuutta (esim. Cammaerts ym. 2016, 52). Ensimmäiset osallisuuskokemukset vaikuttavat suhteellisesti eniten nuorten poliittisen toimijuuden muodostumiseen (mt., 53). Mikäli nuorille rakennetaan erikseen osallistumiseen kasvattavia palveluita, tulisikin niiden olla sellaisia, jotka tuottavat positiivisia ja mielekkäitä kokemuksia. Huomioitavaa on myös, että eurooppalaisen kyselytutkimuksen valossa nuoret sinänsä kaipaavat lisää osallisuutta: saattaa olla niin, että mahdollinen poliittinen passivoituminen tapahtuu vasta ensimmäisten, mahdollisesti huonojen tai turhauttavien osallistumiskokemusten seurauksena (Cammaerts ym. 2016; Talpin 2011; vrt. myös Suoninen, Kuparinen & Törmäkangas 2010).

Kansalaisilta oletetaan usein tiettyjä taitoja, jotta heitä käsiteltäisiin täysvaltaisina kansalaisina (France 2016). Näistä kielellisen ilmaisun kyky

lienee kaikkein painavimpia, iän tuoman (oletetun) poliittisen pätevyuden rinnalla. On kuitenkin kyseenalaista, lisäävätkö sellaiset kuulemismuodot, joissa nuorilta toivotaan kapean taitorepertuaarin mukaista osallistumista, kaikkien nuorten aktiivisuutta kansalaisina, vai kohdistuuko vaikutus vain taitojensa ja asenteidensa puolesta sopiviin ja päteviin nuoriin. Substanttiivisen, osallisuutta lisäävän ja demokratian elinvoimaa vahvistavan osallistumismenetelmän tulisi siis helpottaa nuorten äänen kuulemisesta tavalla, joka ei kohtuuttomasti nojaa esimerkiksi kulttuurisen ja sosiaalisen pääoman tuomaan etulyöntiasemaa. Tavoitteena olisi jokaisen mahdollisuus osallistua omista lähtökohdistaan käsin (Hill ym. 2004). Osallisuusrakenteita tulisi kehittää myös pedagogisista lähtökohdista, joissa kiinnitetään huomiota sekä niihin sosiaalisiin yhteyksiin, joita nuoret luovat osallisuutensa kautta, että niistä syntyvään osallisuuden tunteeseen. Näin osallisuusrakenteita voi mahdollistaa James Bohmanin (1997, 322–343) sanoin tasavertaisen kyvykkyyden julkiseen toimintaan, eli syventää osallisuuden käsityksen teknisistä nikkaroinneista tehokkaaseen vaikuttamiseen ja tietoiseen poliittiseen harkintaan.

Nuorten ideat -hanke on kuulemiskanavana tekninen, siinä vaaditaan osallistujia artikuloimaan ideansa hyvän osallistumistavan mukaisesti, kielellisesti, argumentoinnin sekä idean kelpoisuuden puolesta. Itse palvelun ominaisuuksia tutkimalla voidaan kuitenkin hahmotella ainoastaan sen potentiaalia: parhaallakin tavalla toteutettu osallistumisjärjestelmä tuottaa ainoastaan sellaista demokratiaa, mihin sitä käytetään. Palvelun varsinaisten toimintatapojen lisäksi olennaista on, miten nuoria sen käytössä ohjaavat aikuiset (nuoriso-ohjaajat, opettajat jne.) tätä käyttöä fasilitoivat, sekä ennen kaikkea, millaisia ideoita nuoret oikeasti esittävät ja miten ne perustelevat. Tämän analysointiin tarvittavia työkaluja löytyy ennen kaikkea pragmatistisen poliittisen sosiologian suunnalta.

OIKEUTTAMINEN JA RISTIRIITAISET INTRESSIT POLIITTISEN KULTTUURIN YTIMESSÄ

Ranskalaisesta perinteestä ammentavan pragmatistisen poliittisen sosiologian (esim. Boltanski & Thévenot 2006; 1999; Thévenot 2011;

Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011; Eranti 2016) yleisenä ajatuksena on kääntää katse siihen, miten nimellisen tasa-arvoisissa yhteisöissä ratkotaan konflikteja. Huomion kohteena ovat siis ne tilanteet, joissa toimijat joutuvat perustelemaan toiveensa ja päätöksensä käyttäen jotakin sellaista ilmaisemisen tapaa, joka on myös muille tässä tilanteessa oleville toimijoille ymmärrettävää. Tätä prosessia kutsutaan oikeuttamiseksi. Jokaisella ihmisellä on kyky oikeuttamiseen – niinpä osallistumista tutkittaessa on mielekästä tarkastella “tavallisten” ihmisten argumentaatiota, oikeuttamista ja osallistumista.

Oikeuttaminen tapahtuu vetoamalla rajattuun määrään eri tavalla määriteltyjä yhteisiä hyviä (tässä kohtaa oikeuttamisteoria on paljon velkaa erilaisille repertuaariteorioille, esimerkiksi Swidler 1986 ja Tilly 1979). Tämän tutkimuksen kannalta näistä olennaisimmat ovat kansalaisuuden varaan rakentuva yhteinen hyvä, jonka kantavia ajatuksia ovat tasa-arvo ja kaikkien yhteinen osallistuminen, sekä hivenen runollisesti nimetty teollisuuden maailman yhteinen hyvä, joka rakentuu tehokkuuden, mitattavuuden ja objektiivisten parannusten varaan (lisää näistä yhteisen hyvän määritelmistä Boltanski & Thévenot 2006; Eranti 2014). Aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Luhtakallio 2012; Luhtakallio & Ylä-Anttila 2011; Eranti 2014) tehokkuuteen vetoamisen on havaittu olevan kaikkein yleisin suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa käytetty yhteisen hyvän muoto.

Kaikki poliittinen osallistuminen ei kuitenkaan tapahdu pelkästään vetoamalla erilaisiin yhteisiin hyviin. Suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa omaan etuun vetoaminen (Thévenot 2011; Eranti 2017; 2018), tarkoitettiin sillä sitten suoraa yksilön omaa etua tai laajempaa pienryhmän etua, on hyväksyttävä tapa toimia (Eranti 2014). Nämä kaksi käsitystä politiikasta ovat jokseenkin ristiriidassa keskenään: toisen näkemyksen mukaan konfliktitilanteessa vedotaan erilaisiin yhteisiin hyviin ja rakennetaan niistä kompromisseja, toisen mukaan poliittisessa päätöksenteossa on kyse risteävien intressien välisistä konflikteista, jotka ratkaistaan eri tavoin eri ehdotuksien nauttiman kannatuksen tai suorien konfliktien kautta.

Yhteisen hyvään ja omaan etuun perustuvat poliittiset vaatimukset luonnollisesti poikkeavat toisistaan merkittävästi. Siinä missä omaan

etuun perustuva argumentaatio on vaatimusten, toiveiden ja ehdotusten esittämistä, jossa perusteina käytetään paljaimmillaan ainoastaan toimijan oikeutta esittää mielipiteensä, yhteiseen hyvään perustuva argumentaatio taas on perustavanlaatuisin arvoihin vetoavaa, välillä hyvinkin kouke-roisia perusteluja sisältävää. Tämä rekisterien välinen konflikti kuuluu sinänsä poliittisen kulttuurin ytimeen (esim. Almond & Verba 1963; Lichterman & Cefai 2006), joten sen hahmottaminen on tärkeää myös nuorten osallistumispalveluissa.

Tarkoitus ei ole väittää, että näistä demokraattisen keskustelun hahmottamisen tavoista jompikumpi olisi sinänsä parempi tai huonompi, tai sanoa että nämä ovat toistensa poissulkevia, vaan pikemminkin havainnoida ja punnita poliittista kulttuuria toimijoiden näkökulmasta. Kun idean jättäjä yrittää vakuuttaa muut palvelun käyttäjät (ja lopulta asioista oikeasti päättävät toimijat), ammentavatko he luontevammin arvopuheen ja yhteisten hyvien repertuaarista, vai ovatko oikeus vaatia ja omaan etuun perustuva vaikuttamisen tapa luontevampia?

KANSALAISMIELIKUVITUKSEN RAJAT

Baiocchi, Bennet, Corder, Klein ja Savell (2014, 55–56) esittelevät kansalaismielikuvituksen (*”civic imagination”*) käsitteen kuvaamaan sitä kuvittelukykyä, jolla kansalaiset rakentavat parempaa maailmaa. Kaikki poliittinen toiminta lähtee tavalla tai toisella liikkeelle ajatuksesta, että maailmassa jokin voisi olla toisinkin. Kansalaismielikuvitus on rakenne, joka ohjaa poliittisten toimijoiden käsitystä siitä, mitkä asiat voivat olla toisin, sekä toiseksi tavasta, miten nämä asiat voisivat olla toisin. Kansalaismielikuvituksen käsite viittaa yhteiskunnallisen olemisen kokonaisuuteen: mitkä asiat nähdään merkityksellisinä ja millä tavoin niitä voidaan muuttaa. ”Kansalaismielikuvitus kuvaa sitä tapaa, jolla ihmiset yksin ja yhdessä kuvittelevat parempaa maailmaa, niin poliittisesti kuin sosiaalisestikin” (Baiocchi ym. 2014, 99).

Baiochin ja kanssakirjoittajiensa etnografiaan perustuvassa tyypittelyssä kansalaismielikuvitus on pohjimmiltaan henkilökohtainen ominaisuus: kyse on tavallaan maailmankuvan osasta, tavasta hahmottaa maailma.

Baiocchi ym. (2014, 56, 117) kuitenkin nimeävät kolme ”kasaamaa”, kohtalaisen stabiililta vaikuttavaa kansalaismielikuvituksen tyyppiä, jotka ovat löytyneet seuraamalla amerikkalaista aktivismia ja yhdistyselämää. Ne rakentuvat 1) *vallan ja rakenteellisen epätasa-arvon*, 2) *solidaarisuuden ja yhteisön*, ja 3) *ongelmanratkaisun ja maailman teknisen parantamisen* ympärille.

Vallan ja rakenteiden ympärille rakentuvassa kansalaismielikuvituksessa kansalaisen (ja sitä kautta kansalaisyhteiskunnan) tärkeimpiä tehtäviä on korjata maailman rakenteellisia epätasa-arvoisuuksia. Yhteisöä ja solidaarisuutta korostavassa mielikuvituksen lajissa taustalla on ajatus siitä, että yhteisöt sinänsä muuttavat itse maailmaa parempaan suuntaan, ja näin ollen yhteisöjen toimintamahdollisuuksien korostaminen johtaa laajempiin positiivisiin lopputuloksiin. Lopulta teknisempää ongelmanratkaisua korostavassa mielikuvituksessa nähdään politiikka ja yhteiskunnallinen elämä sarjana ongelmia, joihin voidaan löytää innovatiivisia uusia ratkaisuja.

Vaikka Baiocchin ja kanssakirjoittajien käsitteistö onkin alustavaa, ja vaikka tällaisten käsitteiden siirtämisessä kulttuurista toiseen onkin aina omat ongelmansa (ks. esim. Luhtakallio 2012, 12), on jaottelu näihin kolmeen kansalaismielikuvituksen tyyppiin hyödyllinen nuorten ideoita tutkittaessa. Voidaan olettaa, että valtaosa jätetyistä ideoista on sellaisia, joiden toteutumista nuoret pitävät edes etäisesti mahdollisena tai toivottavana. Oikeastaan nuorten ideoiden kaltainen aineisto sopii Baiocchin ym. alun perin käyttämää aineistoa paremmin näiden kansalaismielikuvituksen lajien tutkimiseen: heidän etnografinen aineistonsa rakentui olemassa olevien kiinteäköiden aktivistiryhmien varaan, jolloin ryhmän toiminnassa näkyvä mielikuvitus on aina ryhmän dynamiikan ja osallistumisen tapojen värittämää. Tällaista palvelua tarkasteltaessa voidaan ajatella, että ryhmädynamiikan vaikutus on pienempi, ja että palvelu ohjaa ideoita tiettyyn suuntaan.

Edellä esitellyt teoreettiset lähestymistavat – oikeuttamisteoria ja kansalaismielikuvituksen joukko – tukevat hyvin toisiaan. Siinä missä Boltanskin ja Thévenot’*n* käsitys yhteisistä hyvistä ja Thévenot’*n* käsitys omaan etuun perustuvasta poliittisesta kielioipista tarjoavat työkalun tunnistaa teknisiä ja tasa-arvoon perustuvia ideoita sekä eritellä yhteisen hyvän ja oman edun välillä, antaa Baiocchin ja kanssakirjoittajiensa käsitys

kansalaismielikuvituksesta työkalun istuttaa toisaalta tekninen oikeuttaminen ja toisaalta oman edun ajaminen laajempaan yhteyteen. Voidaan ajatella, että ongelmanratkaisua korostava kansalaismielikuvituksen laji sisältää sekä teknisempää oikeuttamista ja tehokkuuden yhteistä hyvää korostavaa vetoamista. Kuitenkin myös kirjoittajien omaa etua korostavat näkemykset hahmottuvat luontevimmin tämän kansalaismielikuvituksen lajin edustajiksi: kyseessä nimittäin eivät ole valtaan ja rakenteisiin, tai toisaalta yhteisöön ja solidaarisuuteen liittyvät teemat, vaan pääasiassa omaa etua ajetaan nimenomaan pienemmissä, tarkemmin rajatuissa asioissa ja ongelmissa. Sen sijaan esimerkiksi tasa-arvoa korostavat yhteiset hyvät voidaan nähdä luontevina argumentaation välineinä rakenteellista epätasa-arvoa ja valtaa korostavassa kansalaismielikuvituksessa.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Nuortenideat.fi-verkkopalveluun oli aineiston keräyshetkellä (20.1.2017) jätetty yhteensä 459 ideaa tai ehdotusta, joista suurin osa oli suomenkielisiä, osa ruotsinkielisiä. Kaikki ideat tallennettiin analysointia varten kommentteineen, mutta ilman niihin jätettyjä virallisia vastauksia. Nämä viralliset vastaukset ovat mielenkiintoisia, mutta eivät keskeisiä ennen kaikkea nuorten toiminnallista demokratiakäsitystä tutkittaessa.

Aineistoa luettaessa kävi ilmi, että varsinaisten nuorten ideoiden lisäksi palvelua käytetään monessa kaupungissa nuorisotoimen (tai vastaavien) kanavana, tapana saada nuorilta palautetta esimerkiksi bussilinjoista. Palvelua markkinoidaan nuorille (alle 29-vuotiaille) ja nuorten kanssa toimiville tahoille, joten tämä on luonnollista. Tällaiset virallisesti fasilitoidut ”palauteideat” poistettiin analysoitavasta aineistosta. Samoin tehtiin niille ideoilta, joiden kirjoittajat selvästi toivat ilmi olevansa palvelun varsinaista kohderyhmää vanhempia. Niinpä varsinainen aineisto koostui 428:sta nuorten jättämästä ideasta, joiden pituus vaihteli muutamasta lauseesta noin sivun mittaisiin. Näistä ideoista 63 oli muodoltaan äärimmäisen niukkoja, käytännössä alle yhden lauseen mittaisia.

Kuten teoriakappaleessa kuvattiin, keskeisesti aineistosta haettiin nuorten esittämien ideoiden *moraalisia perusteita*: miksi jokin vaatimus

pitäisi toteuttaa, tai miten nuoret perustelevat ulkopuoliselle juuri kyseisen idean erinomaisuutta. Tätä varten aineisto kategorisoitiin luokkiin sekä teksteistä julki tulevan moraalisen oikeuttamisen että käytetyn kansalaismielikuvituksen mukaan. Näiden lisäksi jokaisesta ideasta analysoitiin koskeeko se paikallisia vai laajempia kiistoja ja eriteltiin sen suhdetta nuorten elämää yleisesti koskettavaan instituutioon, kuten kouluun tai nuorisotaloihin.

VALIKOITUNEET NUORET KÄYTTÄJÄT

Nuortenideat.fi-tyyppisen verkkopalvelun käyttäjien ei voida ajatella olevan edustava otos ”koko nuorisosta”, vaan kyseessä on mitä todennäköisimmin hyvin valikoitunut joukko ihmisiä. Voitanee olettaa, että tämä joukko on pikemminkin enemmän kuin vähemmän yhteiskunnallisista asioista kiinnostunutta, sekä jompaakumpaa kotimaista kieltä jokseenkin sujuvasti kirjoittavaa. Mikäli siis palveluun ideoita lähettävät nuoret toimivat tietyllä tavalla, voidaan sen ajatella olevan kaikkien nuorten joukon perehtyneemmästä päästä. Lisäksi, koska artikkelin aineistona on (keräyshetkellä) koko palvelu, voimme tehdä palvelun käyttäjistä vähintäänkin melko selkeitä päätelmiä. Tätä valikoitumista pehmentää palvelun käyttö opetuksen osana. Itse ideoista käy selvästi ilmi, että joissakin kouluissa palveluun on jätetty ideoita opettajavetoisesti, joko koko koulun yhteisissä työpajapäivissä, tai (todennäköisesti yhteiskuntaopin) tunneilla.

Aineistosta käy hyvin ilmi, että joissakin kouluissa on järjestetty erikseen vaikuttamispäiviä tai vastaavantyyppisiä tapahtumia, joissa palveluun laitettavia ideoita on kerätty – ja osassa tapauksista kirjattu ylös aikuisten toimesta. Tämä on myös yksi palvelun tarkoituksista (Junttila-Vitikka & Peitso 2016) ja vaikuttaa varmasti osaltaan siihen, minkälaisia ja miten muotoiltuja ideoita palveluun on lähetetty. Kokonaisuudessaan ideoista muutama kymmenen vaikuttaa ulkopuolisen kirjaamalta. Lisäksi ideoiden laadusta voi päätellä, että osassa kouluista nuoria on pyydetty kirjoittamaan ideoita palveluun osana opetusta. Tämä selittäisi toisiaan ajallisesti seuraavien jo aiemmin mainittujen äärimmäisen lyhyiden ideoiden joukon. Näiden yhden rivin ideoiden on vaikea ajatella syntyneen muutoin kuin

opettajan käskyjen mukaisesti. Toisaalta osa näistä virallisemmin ohjatusti tuotetuista ideoista oli hyvinkin pitkälle kehiteltyjä: koko luokan nimissä jätettyjä ja tekstistyylliltään selvästi pitkän keskustelun jälkeen kirjoitettuja. Näissä tapauksissa nuorten esittämän poliittisen idean tai pyynnön muotoilu on mitä todennäköisemmin luokassa käydyin keskustelullisen päätöksenteon tulos.

Tällainen ideoiden valikoituneisuus ja koulujärjestelmän osana toiminen ohjaa aineiston tulkintaa kahteen suuntaan. Toisaalta se vähentää (mutta ei poista) aineiston ”autenttisuutta” – ideat eivät ole tyhjästä syntyneitä eivätkä aina täysin vailla pakkoa palveluun syötettyjä. Toisaalta, se lisää aineiston todistusvoimaa demokratiakasvatukseen ja poliittisen kulttuurin uusintamiseen liittyvissä kysymyksissä, sillä aineisto on osin tuotettu tiiviissä yhteistyössä kasvatuskoneiston kanssa.

Aineistossa ei esiintynyt muutamaa yksittäistä viestiä enempää ilmiselvästi (esimerkiksi keski-ikää lähestyville tutkijoille) välittyvää trollaamista eli kokonaan pilailun puolelle menemistä. Ideoiden kommentteissa sitten sitäkin enemmän.³

Tällainen palvelu ei tietenkään ole kanavana neutraali. Palveluun voi jättää ideoita, ja lupaus on, että ne, joita on kannatettu, viedään eteenpäin oikealle päättävälle taholle. Tällainen tapa järjestää koko palvelu vie luontevasti kohti melko konkreettisista asioista kirjoittamista, sillä konkreettisiin ehdotuksiin on helpointa löytää tietty taho vastaamaan.

KORIPALLOPAIKKOJA, JÄLKIRUOKAA JA VÄLITUNTEJA – MITÄ NUORET HALUAVAT?

Aiemmasta tutkimuksesta tiedämme, että nuorten toiveet erilaisissa osallistumisfoorumeissa ovat usein keskenään hyvinkin samankaltaisia.

---

3 Tämä johtuu osittain palvelun moderointikäytännöistä: ideoita tai niiden kommentteja ei ennakkosensuroida, vaan niitä tarkistetaan käyttäjien ilmoitusten perusteella. Tämä tarkoittaa noin 5–10 viestiä viikossa. Palvelun ylläpitäjien mukaan kommentteja myös poistetaan, mutta itse ideoita äärimmäisen harvoin. Poistamista tapahtuu lähinnä silloin, kun kyseessä on selvä kansanryhmää vastaan kiihottaminen tai ”kaljaa alakouluun” -tyyppinen heitto. (Puhelinhaastattelu 2019.)

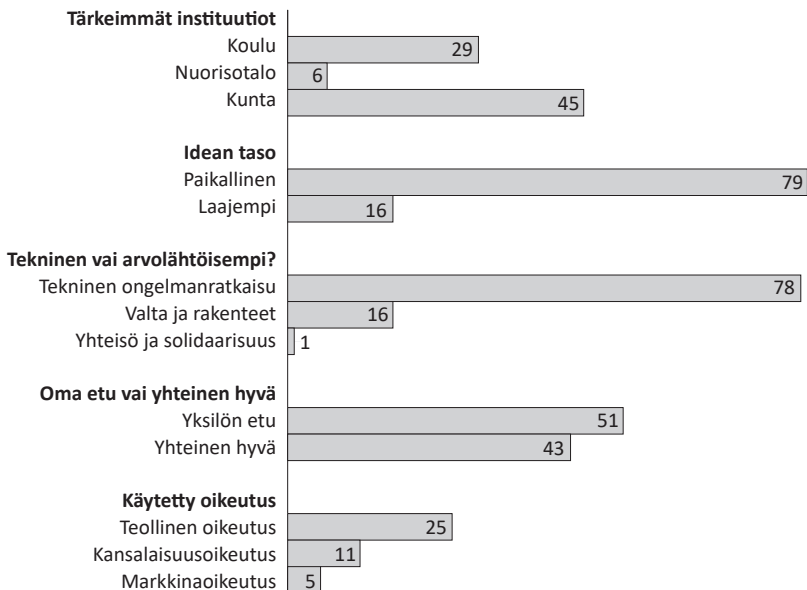
Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että näitä asioita välttämättä huomioitaisiin julkisessa päätöksenteossa kovinkaan johdonmukaisesti. Nuoret toivovat pääasiassa enemmän ja parempia paikkoja vapaa-ajan viettoon, harrastuksiin, koulu- ja asuinympäristön parempaa viihtyvyyttä, osallisuutta etenkin koulun päätöksenteossa, kiusaamisen vähentämistä, nuorille halvempaa joukkoliikennettä sekä sitä, että julkinen kuva nuorista olisi myönteisempi. (Autio ym. 2008; Boldt 2017; Hill ym. 2004.) Myös Uusitalon (1979b) huomio taajaman ulkopuolella asuvien nuorten rajallisista mahdollisuuksista tavata ystäviään vapaa-ajallaan voidaan todeta vieläkin ajankohtaiseksi. Mopoautoista huolimatta liikkuvuuteen liittyvät haasteet nousevat esiin selkeänä teemana.

IDEOIDEN SISÄLTÖ

Kuviossa 1 esitellään jätettyjen ideoiden yleinen jakautuminen käsiteltyjen instituutioiden, idean alueellisen tason, käytettyjen oikeutuksien sekä käytetyn kansalaismielikuvituksen suhteen. Ideoista noin kolmannes käsitteli koulua, ja noin puolet jotenkin kunnan palvelujen piirissä olevia asioita. Ideat olivat erittäin paikallisia luonteeltaan: niistä 79 prosenttia koski laajimmillaankin oman kunnan alueella tapahtuvia asioita.

Kategorioiden ryppäät eivät summaudu sataan prosenttiin kahdesta syystä: (1) osa aloitteista oli niin lyhyitä, että kaikkien muuttujien tunnistaminen niistä ei ollut mielekäästä; (2) kaikissa mielipiteissä ei esimerkiksi mainittu ollenkaan instituutioita. Prosentit kuvaavat siis sitä osuutta koko aineistosta, jota kukin kategoria kuvaa. N=428. Paikallisuus viittaa siihen, koskeeko idea pääosin sen jättäneen nuoren välittömän elinpiirin (oma koulu, oman paikkakunnan nuorisotoimi jne.) asioita, vaiko laajempia kokonaisuuksia.

Liikunta- ja vapaa-ajanviettopaikat, harrastusmahdollisuudet sekä kouluympäristön parempi viihtyvyys olivat Nuortenideat.fi-palvelussa ehdottomasti eniten käsitellyt teemat. Näissä liikuntapaikat, -palvelut ja -mahdollisuudet nousevat kaikkien muiden yläpuolelle. Nämä ideat on usein ilmaistu melko napakasti, kuten seuraavassa esimerkissä: ”Huittisiin tarvitaan koripallo harrastuspaikka nuorille”.

Kuvio 1. Jätettyjen ideoiden jakautuminen keskeisten analyysikategorioiden mukaan (%)

Ne käsittelevät paikkakunnittain melko heikkoja liikuntamahdollisuuksia – välillä toki myös tasa-arvonäkökulmasta. Useammassa ideassa vaaditaan myös alaikäisille mahdollisuuksia liikuntaan, esimerkiksi kuntosalipalveluiden käyttämiseen. Nuoret kuitenkin ovat yhteiskunnassa alisteisessa asemassa: heiltä on kielletty pääsy moniin aikuisille suunnattuihin tapahtumiin ja liikuntamahdollisuuksiin. Tämä käy ilmi seuraavissa esimerkkilainauksissa, samoin kuin se, että palveluun ideoita jättäville nuorille on erittäin luonnollista esittää artisti- ja keikkapaikkatoivomukset julkiselle sektorille.

Nuorille kuntosali Poriin. Monilla kuntosaleilla on ikäraja, eivätkä nuoret pääse treenaamaan jos haluavat.

nuoriso keikkoja voisi olla enemmän, koska on enemmän K18 keikkoja kun nuorille tarkoitettuja. Mieluiten pop-tyylistä musiikkia. Laulajiksi

olisi kiva esim. Sanni tai Antti Tuisku... . Kerran kahdessa kuukaudessa. Tapahtumapaikkona voisi olla esim. talvella, kun on kylm niin porin keskustan nuorisotalo. kesällä voisi olla Porin lokkilavalla. Porin torilla.

Haluaisimme kavereideni kanssa räppäri Uniikin Lohjalle keikalle, koska kyseinen herra ei täällä päin ole koskaan keikkaillut. Lohjalla muutenkin on kauhean vähän alaikäisille keikkoja vaikka hyviä keikkapaikkoja on mielestämme paljon. Saattaa olla että ei ikinä ole ollut ikärajatonta. Keikatkin ovat yleisesti ottaen kovin kaukana, eikä täällä Lohjalla kulje junia joka vaikeuttaa pääsyä keikoille. Olemme laittaneet viestiä joka paikkaan[...]

Myös liikenneyhteydet ovat jätettyjen ideoiden perusteella tärkeä teema nuorten elämässä. Erityisesti alaikäisille nuorille joukkoliikenne on varsin konkreettinen sosiaalisen elämän rajoittaja tai mahdollistaja. Joko bussi kulkee ja vie kylille kavereiden luokse, tai sitten ollaan kokonaan riippuvaisia vanhempien ja kavereiden kyydeistä. Samasta temasta kertoo suuri mopoja ja mopoautoja käsittelevien ideoiden määrä: ”Mopoautot pitää saada lämmitykseen, jotta ne lähtee käyntiin koulupäivän jälkeen jos on kova pakkanen.”

Bussiyhteyksien ja mopoautojen korostuminen liittyy varmasti Suomen verraten hajautuneeseen yhdyskuntarakenteeseen sekä siihen, että ideoita on jätetty pääasiassa suurimpien kaupunkien ulkopuolella. Myös liikuntapaikkoja käsittelevissä ideoissa nousee esiin laaja alueellinen epätasa-arvo. Erityisesti monet pienemmillä paikkakunnilla asuvat nuoret toivovat harrastusmahdollisuuksia paikkakunnalleen, joko jonkin spesifin liikuntamuodon (esimerkiksi *parkour*) tai yleisemmin: nuoret toivovat, että ”kylillä” olisi edes jotakin tekemistä tai palveluita.

Koulua käsittelevät ideat vaihtelevat koko koulujärjestelmän arviointiperusteiden muuttamisesta paremman ruuan toivomiseen ja välituntijärjestelyjen parantamiseen. Vaikka koulu onkin selkein palvelun käyttäjiä yhdistävä instituutio, olivat monet kouluun liittyvät ideat teknisten parannusten lisäksi laajemmin kouluinstituutiota muuttavia.

Todella moni yläkoululainen haluaa juoda esim. kahvia koulun aikana tai muita virvokkeita (ei pelkkiä limsoja vaan myös terveellisiä välipa-

lajuomia). Vaikuttaisi piristävästi ja auttaisi jaksamaan koulupäivän loppuun pirteämpänä.

Tulevaisuuteen ja oppilaisiin pitää panostaa. Oppilaat eivät kuitenkaan halua suurlukiota. Kulkuyhteydet keskustan suunnasta huononevat. Lisäksi oppilaiden opetus ja tukeminen kärsivät, jos oppilaita on paljon yhdessä lukiossa. Tilojen uudelleenremontointi on kallista. Silti rahansäästö on yksi perustelu suurlukion perustamiselle. Muita hyviä perusteluita haluaisimme kuulla.

Suurin osa koulua koskevista ideoista käsitteli kuitenkin kouluruokaa, välitunteja, koulurakennusten puutteita – hyvin lähidemokratian ja paikallisosallistumisen ideaalien mukaisia arkielämää parantavia pieniä asioita.

KANSALAISMIELIKUVITUS JA POLIITTINEN KULTTUURI

Moni keskustelu tällä vuosituhanella sekä politiikassa että tutkimuksen saralla on korostanut ns. lähidemokratian merkitystä (mm. Eranti 2014; Council of Europe 2004; Bäcklund 2007; Kuokkanen & Palonen 2018): kansalaisten puuttuminen nimenomaan oman alueen puutteisiin ja läheisen elinympäristön kohentaminen on nähty äärimmäisen tärkeänä osana modernia vaikuttamista. Samaan aikaan kuitenkin on vaikea välttää ajatusta, että mikäli valtaosa nuorten itsensä vaatimista asioista käsittelee ainoastaan lähipiiriä, on demokraattisen mielikuvituksen rima laskettu väistämättä melko alas. Vain ani harva palvelun käyttäjistä ulotti vaatimuksiaan omaa kotipaikkakuntaa laajemmalle.

Lähidemokratian yleinen paradoksi näkyikin nuorten ideoissa hyvin: omaa lähiympäristöä on paljon helpompi muuttaa kuin koko valtakunnan rakenteita, kansainvälisistä ongelmista puhumattakaan. Nuortenideat.fi:n kaltaisessa palvelussa rationaalinen toimija käyttääkin aikaansa nimenomaan paikallisiin asioihin vaikuttamiseen, sillä paikalliset asiat todella voivat muuttua. Mikäli ainoastaan lähiympäristöön vaikuttaminen koetaan tärkeäksi ja mielekkääksi, rajautuvat valtakunnalliset ja kansainväliset asiat kuitenkin väistämättä mielikuvituksen ulkopuolelle.

On toki myös mahdollista, että kyseessä on olennaisesti palvelun käyttäjien valikoitumisesta johtuva ilmiö: ehkä ne nuoret, jotka haluavat vaikuttaa valtakunnallisesti ovat jo löytäneet jonkin toisen kanavan, kuten kansalaisjärjestön tai puolueen, vaikuttamistyölleen. Kuten aiemmin on todettu, merkittävä osa jätetyistä ideoista oli jollain tavalla teknisiä parannuksia olemassa olevaan, tai perustui pikemminkin vaatimuksien esittämiseen kuin moraaliseen oikeuttamiseen.

Noin neljäsnes (katso kuvio 1) ideoista käytti jollakin tavalla teollisuuden maailman perustuvia oikeutuksia. Näissä oikeuksissa yhteinen hyvä muodostuu tehokkuudesta, mitattavuudesta ja asioiden ”insinöörimäisestä” parantamisesta. Tämä on yleisimmin käytetty yksittäinen argumentaation tapa heti pelkän vaatimuksen esittämisen jälkeen. Argumentti esitetään esimerkiksi seuraavanlaisessa muodossa: ”Vanha graffitiseinä Urheilupuistossa on päässyt vuosien saatossa ja kovan käytön myötä huonoon kuntoon, joten uudelle seinälle olisi tarvetta mielellään jo tämän kevään/kesän aikana.”

Esimerkissä siis argumentoidaan, että koska tällainen asia on olemassa, sen pitäisi toimia paremmin, tai koska sellainen on rakennettu, se kannattaa nyt korjata. Tämän voidaan ajatella olevan helpoimman tien hakemista: argumentaatioissa, joka on suunnattu yleensä pikemminkin asiaa myöhemmin käsitteleville päättäjille kuin toisille nuorille, koetetaan vedota joko haluun saada jo tehdystä investoinnista kaikki hyöty irti, tai todistellaan, että se mitä vaaditaan, voitaisiin toteuttaa jo nyt siirtymällä fiksumpaan toimintatapaan. Tällaisen argumentaation tausta-ajatuksen, joka sinänsä on varmasti aivan paikkansapitävä, voidaan helposti ajatella olevan, että uusia resursseja ei joka tapauksessa ole näiden ideoiden pohjalta tulossa. Niinpä mitä kätevämmältä ja teknisesti ”järkevämmältä” idean saa kuulostamaan, sitä todennäköisempää sen toteutuminen on. Osissa tekstejä nuoret ovat retorisesti hyvin tietoisia siitä, mikä on kirjoitusten keskeinen yleisö: autoritaarinen päätöksenteko vai toiset nuoret ja laajemmin kansalaiset mobilisoinnin ja suostuttelun yleisönä.

Seuraavaksi useimmiten esiintyvä moraalinen oikeutus liittyy tasa-arvon vaatimukseen (oikeuttamisteoriassa kansalaisuus-oikeutukseen). Näistä osa liittyy sukupuolten väliseen tasa-arvoon, esimerkiksi liikuntatilojen resursoinnin suhteen, osa aikaisemmin mainittuun alaikäisten

alisteiseen asemaan yhteiskunnassa. Tässä esimerkissä käytännössä kyseenalaistetaan uskonnonopetuksen pakollisuus kirkkoon kuuluville, tasa-arvoon vedoten: ”Suomessa kirkkoon kuuluvan on pakko opiskella peruskoulussa Uskontoa. Kun taas nuori joka ei kuulu uskonnolliseen yhteisöön saa opiskella elämäntietoa, tai uskontoa vanhempien pyynnöstä. Miksi näin?”

Tasa-arvoon vedotaan myös, ehkäpä hivenen paradoksaalisesti, feminismiä ja ”pakkoruotsia” vastustettaessa.

Helsingin Sanomat uutisoi tänään että keväällä 2017 kaikille peruskoulun yhdeksäsluokkalaisille jaetaan feministi teos ” Meidän kaikkien pitäisi olla feministejä ” jonka on kirjoittanut nigerialainen Chimamanda Ngozi Adichien. Herää kysymys että miksi Suomen peruskoulun auktoriteetti-asemaa hyväksikäytetään feministipropagandan levittämiseen tasa-arvon nimissä, feminismissä kun ei ole kyse tasa-arvosta vaan naisten etujen ajamisesta.

Kuten monella muullakin internetin keskustelupalstalla, myös Nuortenideat.fissä maahanmuuttovastaiset, antifeministiset ja naisvihamieliset mielipiteet esiintyvät suhteellisen tiheään (Keskinen 2013). Varsinaisen feministisiä ideoita palvelussa oli yksi, liikuntatilojen sukupuolittuneisuutta koskeva. On mahdollista, että tällainen internetissä toimiva, varsinaiseen kouluympäristöön kytkeytyvä, mutta siitä irrallinen palvelu tarjoaa tilaisuuden nostaa koulun varsinaisten pedagogisten tavoitteiden vastaisia mielipiteitä esiin – ja että erityisesti nuoret miehet tarttuvat tähän mahdollisuuteen. Toisaalta kyseessä saattaa olla myös internet-kirjoittelun ja ns. kuvalautakulttuurin ominaisuus (mt.): tällaiset diskurssit elävät vahvana anonyymien internetin poliittisilla palstoilla.

Kolmas Nuortenideat.fissä käytetty moraalinen oikeutus on markkinaoikeutus, jota käytettiin kuitenkin jo selkeästi harvemmin kuin kahta edellistä. Markkinoiden tehokkuuteen ja kunnan mahdollisesti erilaisilla toimilla säästämiin rahoihin viitattiin sekä maahanmuuttoa vastustavien mielipiteiden yhteydessä, että myös teknisempien kehitysideoiden perusteluna. Esimerkiksi tiettyjen bussilinjojen lisäämisen tai jonkin urheilulajin harrastusmahdollisuuden tarjoamisen arveltiin tuottavan kunnalle lisää tuloja.

Kun aineistoa tarkastelee *Civic Imagination* -kirjan kirjoittajien (Baiocchi ym. 2014) käsitteistön kautta, käy selväksi nuorten jättämien ideoiden rajoittuminen demokraattisen osallistumisen tietynlaiseen pinta- tasoon. Kolmijaosta⁴ käytännössä ainoastaan tekninen ongelmanratkaisu on vahvasti nuorten ideoissa läsnä (katso kuvio 1), noin 78 % jätetyistä ideoista muistutti eniten tällaista teknistä ongelmanratkaisua.

Ongelmanratkaisun korostuminen on yhteydessä aiemmin esiteltyyn oman edun korostumiseen ideoissa: kun ideat ovat pääasiassa suoraan jät- täjänsä omasta tarpeesta nousevia konkreettisia korjausehdotuksia, ei niissä juuri nousta rakenteiden muuttamisen tasolle. Yhteisö on toki mukana, koululuokkien ja ”mopoilijoiden” ja ”kaupungin nuorten” kaltaisissa *ad hoc*-kollektiiveissa, mutta ei tehtyjen ehdotusten kohteena sinänsä. Tämä onkin kuvaavaa osallisuusrakenteelle, josta käytännössä puuttuu keskustelu ja deliberaatio, jonka myötä ideat voisivat nousta yleisemmälle tasolle.

Teknisiä parannusehdotuksia esitetään niin koululle, välituntiohjel- mille, kouluruuvalle, kuin liikennejärjestelyille – ja jopa Suomen tekijän- oikeuslainsäädäntöön. Välillä ne siis nousevat myös aiheeltaan laajempien prosessien tasolle:

Suomen nykyinen jälkeenjäänyt tekijänoikeuslaki kieltää kuvaamasta julkisella paikalla olevaa taideteosta ansiotarkoituksiin, eli esimerkiksi et saa ottaa valokuvaa Sibelius-monumentista tai Helsingin maailman rauha -patsaasta myyntitarkoituksiin. Suurimmassa osassa muissa EU maissa tällainen valokuvaaminen on sallittua (muun muassa Saksassa, Iso-Britanniassa, Puolassa, Itävallassa, Espanjassa...). Suomen nykyinen tekijänoikeuslaki rajoittaa maisemanvapautta. Nykyinen laki sallii jul- kisten rakennusten kuvaamisen, mutta ei julkisten taideteosten kuvaa- mista, ehdotankin että myös julkisten taideteosten kuvaaminen sallitaan ansiotarkoituksissa.

Tämä lainsäädännön periaatteiden tasolla liikkuva idea esittää lopulta melko teknislähtöisen parannuksen. Nuorten ideoissa näkyy, että ni-

4 Yhteisö ja solidaarisuus, rakenteiden muuttaminen ja poliittinen valta sekä tek- ninen ongelmanratkaisu.

menomaan jonkin itselleen tutun konkreettisen kohteen muuttaminen näyttäytyy helposti mahdollisena ja kuviteltavissa olevana. Huonon liikennesuunnitelman, esimerkiksi risteuksen, voi helposti nähdä parempana. Lisäksi on helppoa ajatella, että tällaisen palvelun kautta voidaan siirtyä enemmän siihen suuntaan.

Yhteisöä korostava kansalaismielikuvituksen tyyppi oli käytännössä kokonaan poissa nuorten ideoista. Muutamassa ideassa vaadittiin parempia kuulemismahdollisuuksia kouluruuan suhteen, mikä tulee lähemmäs yhteisön valtaa ja solidaarisuutta korostavaa mielikuvituksen lajia. On huomattava toki, että kerätyn aineiston luonne vaikuttaa vahvasti saatuihin tuloksiin. Ei ole yllättävää, että erilaisia sosiaalisia liikkeitä tutkittaessa, kuten Baiocchi ym. (2014) tekivät, yhteisön merkitys korostuu verrattuna yksilöiden jättämien ideoiden tutkimiseen. Vaikka onkin luontevaa, että Nuortenideat.fin kaltaisessa yksittäisiä ideoita korostavassa palvelussa ei juurikaan yritetä muuttaa esimerkiksi Suomen verotusjärjestelmää, siellä voitaisiin hyvin vaatia lisää valtaa opiskelijoille kouluissa tai korostaa muuten paikallisyhteisöä. Se, että tällaisia ideoita esitettiin vain muutamia, tuntuu kertovan melko individualistisesta poliittisesta kulttuurista palvelussa.

Vaikka pääosa ideoista ja niihin liittyvistä kommentteista onkin joko omaan etuun perustuvia vaatimuksia tai teknistä ongelmanratkaisua korostavia, löytyy joukosta myös selvemmin konflikteihin perustuvaksi politiikaksi tunnistettavissa olevia ideoita, jotka liittyivät valtaan ja rakenteisiin (katso Kuvio 1). Näistä avauksista monet (noin 20 kappaletta) liittyivät maahanmuuttoon, monikulttuurisuuteen ja pakolaisiin. Näistä kaikki paitsi yksi olivat sävyiltään kriittisen ja avoimen rasistisen välimaastossa.

Rasististen tai maahanmuuttajia ja pakolaisia vastustavien ideoiden määrä sinänsä ei ole yllättävä, sillä näihin teemoihin kytkeytyvien puolueiden kannatus on jo pitkään ollut korkea nuorten keskuudessa (Nuorisovaalit 2019). Lisäksi monet suomenkielisen internetin aktiivisimmista poliittisen keskustelun paikoista pyörivät vahvasti nimenomaan näiden teemojen ympärillä.

Toisaalta myös aikaisemmin käsitelty teema joukkoliikenteen saavutettavuudesta on periaatteessa täysin sellainen, jonka ympärillä käydään

vaaleja ja josta esitetään usein painavaakin moraalista argumentaatiota. Nuorten argumentaatio aineistossa ei tällaista kuitenkaan ollut. Pikemminkin käytetty rekisteri oli samaa, jolla toivottiin kauppojen tai kahviloiden tuloa lähinurkkiin – se olisi mukavaa ja tekisi elämän helpommaksi.

Tämä ei tietenkään tee ideoista arvottomia tai vähemmän tärkeitä, ei missään nimessä. Mutta mikäli näitä ideoita ajatellaan demokratiakasvatuksen tuotteina tai laajemmin yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisena, on ero merkittävä. Racistiset, rajojen sulkemista vaativat mielipiteet usein esittävät arvoperustaisen kannan, jota puolustellaan vetoamalla joihinkin yhteisiin hyviin. Parempien bussilinjojen vaatijat toteavat puolestaan, että olisi kätevää, jos bussiyhteys koululle olisi parempi. Vaikka taustalla olisikin käsitys reiluudesta, opetuksen saavutettavuudesta ja tasa-arvosta, sitä ei yleensä sanota ääneen. Toisin on esimerkiksi siinä ideassa, jossa vaaditaan tasavertaista arvostelua kouluissa maahanmuuttajille ja suomalaisille, vaikka sen premissi varmasti onkin urbaani legenda.

Kun käytetyn aineiston määrä on noin 400 ideaa, voi yksi hyvin aktiivinen käyttäjä vinouttaa sitä ihan yksinään. Nimimerkki OikeallaAsialla kirjoitti palveluun toistakymmentä pitkästi perusteltua ideaa, jotka vastustivat monikulutturuutta ja feminismiä, kirjojen lukemista kouluissa sekä eri tavoin kannattivat tekijänoikeuslakien höllentämistä. Nämä muodostivat melko suuren osan kaikesta siitä aineistosta, jota voisi sanoa ”yleispoliittiseksi” – joka käsitteli säännönmukaisesti laajempia teemoja kuin nuorten aivan välitöntä lähipiiriä.

Niinpä ne päätelmät, joita koko aineiston yleisestä politisoitumisesta voidaan tehdä, ovat rajattuja: mikäli palveluun olisi sattunut yksittäinenkin aktiivinen vasemmistolainen idealinko, olisi poliittinen vinouma voinut näyttää jokseenkin toisenlaiselta.

Aineistossa tämäntapaiset poliittiset vaateet ovat kuitenkin vähemmistö. Palvelun ideoissa korostuu paikalliset, kouluun ja kuntaan liittyvät, yksilön etua ajavat, tekniseen ongelmanratkaisuun sekä teolliseen oikeutukseen nojaavat aloitteet. Tästä voisi myös päätellä, että Nuortenideat.fi ei välttämättä koeta mahdollisuutena julkispoliittiseen keskustelun-avaukseen, vaan pikemminkin henkilökohtaisena viranomaiskommunikaation välineenä. Näin ollen osa palvelun ideoista kääntää toisen aallon

feminismin iskulauseen ”henkilökohtainen on poliittista” päälaelleen välttämällä vaateen politisoimista viittaamalla henkilökohtaiseen. Olisikin kiinnostava jatkotutkimuksen aihe selvittää, kuinka kouluissa pitkään vallinnut apoliittisuuden ihanne on vaikuttanut oppilaiden taitoihin muotoilla poliittisia vaateita sekä tunnistaa julkinen keskustelu osana poliittista prosessia.

Vaikuttamiskanavana Nuortenideat.fi nostaa kuitenkin kirikkaasti esiin, miten vähän vaikutusvaltaa nuorilla oikeasti on omaan elämäänsä. Eräässä omalla tavallaan ytimekkäimmistä palveluun jätetyistä ideoista pyydetään oikeutta olla välitunnit sisällä koulupäivän aikana. Idean varsinainen perusteluteksti kuuluu kokonaisuudessaan: ”***tu päästäkää sisään tänne jäätyy”.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA KESKUSTELU

Mikäli haluaisi muodostaa mielipiteen nuorten demokratiakäsityksistä perustuen Nuortenideat.fi-palvelussa esitettyihin ideoihin, se näyttäisi suunnilleen seuraavalta: Tärkeintä on vaikuttaa oman elämän arkisiin yksityiskohtiin ja niihin palveluihin, joita kotipaikkakunnalla tai koulussa on tarjolla. Tämä vaikuttaminen on yleiseltä lähtökohdaltaan omaan etuun perustuvan (tai liberaalin) politiikkakäsityksen mukaista: parannukset pitäisi toteuttaa ei niinkään koska niitä on puolustettu ja argumentoitu loistavasti, vaan koska ”sitä ihmiset haluavat” ja koska niiden toteuttaminen ei ole teknisesti vaikeaa. Aihepiireistä ideoissa korostuvat palvelujen, ennen kaikkea liikuntapalvelujen, tarjonta. Julkiset palvelut siis ainakin implisiittisesti mielletään tärkeiksi – ja nuorten usko siihen, että julkinen sektori voi parantaa heidän elämäänsä, näkyy lähes kaikessa.

Tällainen käytännön demokratiakäsitys ei sinänsä järjestyvästi poikkea aikuisten vastaavasta. Suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa (Luhtakallio 2012) tekninen oikeuttaminen, mitattavuus ja asioiden esittäminen ennen kaikkea helposti toteutettavina ja rationaalisina on erittäin yleistä. Tässä vertailussa näyttää siltä, että nuoret ovat melko hyvin päässeet kiinni valtavirtaiseen poliittiseen kulttuuriin. Tutkimuksen tulokset eivät viittaa siihen, että ainakaan tässä palvelussa nuorten poliittinen kulttuuri

poikkeaisi laajemmasta poliittisesta kulttuurista. Sama käsitteistö, jolla ”aikusten” poliittista kulttuuria on analysoitu, soveltui nuorten osallistumisen analysoimiseen, ja tuotti samansuuntaisia tuloksia. Mikäli ajatellaan, että varhaiset osallistumiskokemukset ovat merkittäviä tulevan poliittisen aktiivisuuden kannalta, on tämä olennaista – Nuortenideat.fi näyttäisi toimivan tehokkaana vallitsevan poliittisen kulttuurin uusintajana. Tästä katsantokannasta katsottuna palvelu onnistuu tuottamaan samantyyppistä osallistumista kuin vastaavan tyyppiset ”aikuisille suunnatut” osallistumistavat, joilla ei yleensä nähdä samanlaista demokratiakasvatuksellista merkitystä (vrt. Eranti 2014).

Palvelu siis osataan päätyä, ainakin sinne lähetettyjen ideoiden perusteella, uusintamaan olemassa olevaa poliittista kulttuuria: ideoita ajetaan teknisin perustein, tehokkuuteen vedoten, läheisiin asioihin tarttuen. Tavallaan olisi yllättävää, mikäli valtavirtainen poliittinen kulttuuri ei lainkaan pääsisi esiin palvelussa. Toisaalta tätä tendenssiä varmasti vahvistaa palvelun käyttö opetuksen osana. Voimme olettaa, että opettajat antavat esimerkkejä millaisia ideoita palveluun voi kirjoittaa ja miten ne pitää perustella. Niinpä uusintamisen lisäksi palvelu paljastaa jotakin siitä, millaisena hyvä poliittinen osallistuminen nähdään.

Nuorten ideoissa yksilönvapauksia ja toimintamahdollisuuksia korostavat liikenneyhteyksien sekä mopo- ja mopoautoinfrastruktuurin parantamisen vaatiminen: näissä on kyse nuorten toimintamahdollisuuksista ja tavoista, joilla nuoret voivat rakentaa omaa toimijuuttaan, usein jopa varsin konkreettisesti. Yksilön ja kollektiivin näkökulmasta vain äärimmäisen pieni osa ideoista rakensi jollain tavalla yhteisöjen varaan, tai kaipasi parempia työkaluja yhteisöjen rakentamiseen.

Varsinaisia poliittisten mielipiteiden tai edes moraalisten perusteiden välisiä konflikteja ei aineistossa juurikaan esiintynyt. Tämä ei ole yllättävää: tekniset parannukset sopivat paremmin palvelun luonteeseen. Kanava ohjaa sitä, miten demokratiaa toteutetaan – mielipiteitä jättävät ensisijaisesti yksilöt ja koska ideat viedään palvelusta eteenpäin ensisijaisesti kuntien, koulujen tai muiden viranomaisten normaaleihin päätöksentekoprosesseihin, on järkevämpää puuttua teknisiin pikkuseikkoihin kuin haaveilla paremmasta maailmasta. Mikäli demokratiakasvatus rakentuu tällaisen yksilöllisen, teknisen ja toimijan omaa etua korosta-

van mallin varaan, ei ole yllättävää, että nuorten kansalaismielikuvitus muodostuu ennen kaikkea teknistä tarkastelukulmaa korostavaksi. Deliberatiivisemmän osallistumisen ajatuksena olisi keskustelussa tuoda esille eri näkökulmia, perusteluja ja oikeutuksia, jotta osallistujat voisivat paremmin ymmärtää toistensa näkemyksiä sekä löytää kaikille sopivia ratkaisuja. Sen sijaan vaikuttamiskanavan tapaiset palvelut saattavat jopa vahvistaa käsitystä politiikasta toimintana, jossa kovimmin huutava saa asiansa läpi parhaiten.

Noin puolet palvelussa esitetyistä nuorten ideoista on perusteltu viittaamalla lainkaan yhteiseen hyvään. Lienee todennäköistä (ja jatkotutkimuksen arvoista), että yhteisen hyvän kautta esitetyt ajatukset kuitenkin saivat helpommin rakennettua ympärilleen muutokseen tarvittavan legitimitetin. Mikäli näin on, palvelu asettaa vaatimuksia nuorten kirjalliselle ilmaisulle. Hyvin muotoiltu idea ja oikeutus saa deliberatiivisessa vaikuttamiskanavassa helpommin tukea kuin määrittelemätön, yksilön intresseihin viittaava aloite. Onkin tärkeää huomioida, minkälaisia edellytyksiä osallisuus vaatii. Ihmisten tarpeiden ja mielipiteiden tunnistaminen heidän taidoistansa riippumatta on demokratian toteutumisen kannalta keskeistä. Näin ollen kansalaistaitojen kehittämistä korostavan osallisuuspalvelun tulisi myös kehittää käyttäjien kuuntelemisen ja keskustelun taitoja. Jatkotutkimuksen kannalta kiinnostavaa voisi olla myös pohtia, minkälaisen linssin kautta osallistumismahdollisuudet nähdään. Tuottaako oletus Nuortenideat.fistä varsinaiseen vaikuttamiseen keskittyvänä foorumina erilaisia ideoita ja oikeutuksia kuin jos käsitys olisi, että kanava on pikemminkin voimaannuttava kansalaiskasvatuksen työkalu?

Kaikesta huolimatta palveluun jätetyt ideat vastaavat hyvin aiempaa tutkimustietoa nuorten toiveista (vrt. jo aiemmin mainitut Autio ym. 2008; Boldt 2017; Hill ym. 2004). Harrastusmahdollisuudet, liikkuminen, liikkuvuus, vaikuttamismahdollisuudet ja kivat hengailupaikat ovat nuorten toivelistoilla osallistavissa foorumeissa ympäri Euroopan vuodesta toiseen. Näyttääkin siltä, että vaikka nuoret saavat mahdollisuuksia esittää näitä ideoita, niitä ei toteuteta samassa mittakaavassa. Demokratiakasvatuksessa ja osallisuutta tukevista aloitteista olisikin tärkeää muistaa myös ideoiden toteutus – muuten lopputulos saattaa olla demokratiakasvatuksen kannalta ikävä.

Nuortenideat.fi on toki kanava, jossa nuoret esittävät ideoitaan, mutta se on myös osallistumisen, vaikuttamisen ja laajemmin demokratian opettelua, usein opettajan ohjauksessa tai valvonnassa. Mikäli kansalaismielikuvitus käsittelee ja sisällyttää itseensä ennen kaikkea teknisesti korvattavia asioita, on niiden ajaminen yksilöä ja teknistä rationaalisuutta korostavilla tavoilla mielekäästä. Kiinnostava tulevan tutkimuksen suunta olisikin pohtia kansalaismielikuvituksen ja käytettyjen oikeuttamisen tapojen välisiä yhteyksiä, sekä seurata tällaisessa palvelussa esitettyjä ideoita ja sitä, mitkä niistä oikeasti menevät läpi.

LÄHTEET

- Nuortenideat.fi. (2017) <http://www.nuortenideat.fi/> (Viitattu 20.1.2017.)
- Nuorisovaalit (2019) <https://www.alli.fi/nuorisovaalien-tulos-eurovaalit-ja-eduskuntavaalit-2019> (Viitattu 2.2.2019.)
- Almond, Gabriel A. & Sidney, Verba (1963) *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*. Princeton: Princeton University Press.
- Arnstein, Sherry (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners* 35(4), 216–224.
- Autio, Kirsi & Hiillos, Leena & Mattila, Pirjo & Keskinen, Vesa (2008) 'Hesän Nuorten Ääni – Kuuluuko se?', teoksessa: Bäcklund, Pia (toim.) *Tutkimuskatsauksia 7 - Helsingkiläisten käsityksiä osallisuudesta*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 24–38.
- Baiocchi, Gianpaolo & Bennet, Elizabeth A. & Corder, Alissa & Klain, Peter Taylor & Savell, Stephanie (2014) *The Civic Imagination. Making a Difference in American Political Life*. Lontoo: Paradigm Publishers.
- Barber, Benjamin (1984) *Strong Democracy: Participatory Politics for a New Age*. Berkeley: University of California Press.
- Beck, Ulrich (1998) *Democracy without Enemies*. Cambridge: Polity Press.
- Beierle, T.C. (1999) Using Social Goals To Evaluate Public Participation in Environmental Decisions. *Policy Studies Review* 16(3/4), 75–103.
- Bertram, Christopher. (2018) Jean Jacques Rousseau. Teoksessa Edward N. Zalta (toim.): *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. <https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/rousseau/> (Viitattu 5.2.2019.)
- Bohman, James (1997) Deliberative Democracy and Effective Social Freedom: Capabilities, Resources, and Opportunities. Teoksessa Bohman, James & Rehg, William (toim.) *Deliberative Democracy*. Lontoo: MIT Press, 321–348.
- Boltanski, Luc & Thévenot, Laurent (1999) The Sociology of Critical Capacity. *European Journal of Social Theory* 2(3), 359–377.
- Boltanski, Luc & Thévenot, Laurent (2006 [1991]) *On Justification. Economies of Worth*. Princeton ja Oxford: Princeton University Press.

- Boldt, Georg (2017) Condescension or co-decision? A case of institutional youth participation. *Young* 26(2), 1–18.
- Bäcklund, Pia (2007) *Tietämisen politiikka. Kokemuksellinen tieto kunnan hallinnassa*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Bäcklund, Pia & Kallio, Kirsi Pauliina & Häkli, Jouni (2014) Residents, Customers or Citizens? Tracing the Idea of Youthful Participation in the Context of Administrative Reforms in Finnish Public Administration. *Planning Theory & Practice* 15(3), 311–327.
- Cammaerts, Bart & Bruter, Michael & Banaji, Shakuntalam & Harrison, Sarah & Anstead, Nick (2016) *Youth Participation in Democratic Life. Stories of Hope and Disillusion*. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Cohen, Joshua (1989) Deliberation and Democratic Legitimacy. Teoksessa Alan Hamlin ja Philip Pettit (toim.) *The Good Polity* Cambridge: Blackwell, 17–34.
- Cilton, Stephen (1988) Defining political culture. *Western Political Quarterly* 41(3), 419–445.
- Council of Europe (2004) Recommendation of the Committee of Ministers to member states on the participation of young people in local and regional life. https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805dbd33 (Viitattu 1.4.2019.)
- Eranti, Veikko (2014) Oma etu ja yhteinen hyvä paikallisessa kiistassa tilasta. *Sosiologia* 51(1), 21–38.
- Eranti, Veikko (2016) *Individuals Doing politics: Urban participation, social media campaigning and online nano-politics*. Akateeminen väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Eranti, Veikko (2017) Re-visiting NIMBY: From conflicting interests to conflicting valuations. *The Sociological Review* 65(2), 285–301.
- Eranti, Veikko (2018) Engagements, grammars, and the public: From Liberal Grammar to Individual Interests. *European Journal of Cultural and Political Sociology* 5(1–2), 42–65.
- Ercan, Selen A. (2014) Deliberative Democracy. Teoksessa D.C. Phillips (toim.) *Encyclopedia of educational Theory and Philosophy*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 214–16.
- Ferree, Myra Marx & Gamson, William A. & Gerhards, Jürgen & Rucht, Dieter (2002) Four models of the public sphere in modern democracies. *Theory and Society* 31(3), 289–324.
- Fung, Archon. (2006). Varieties of Participation in Complex Governance. *Public Administration Review* (66)1, 66–75.
- France, Alan (2016) *Understanding Youth in the Global Economic Crisis*. Bristol: Policy Press.
- Gretschel Anu & Kiilakoski Tomi (toim.) *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura,
- Habermas, Jürgen. (1984) *The Theory of Communicative Action. Vol. 1, Reason and the Rationalization of Society*. Boston: Beacon Press.
- Hart, Roger (1992) *Children's Participation: From Tokenism to Citizenship*. Florence: UNICEF.

- Hill, Malcolm & Davis, John & Prout, Alan & Tisdall, Kay (2004) Moving the Participation Agenda Forward. *Children & Society* 18(2), 77–96.
- Irvin René A & Stansbury, John (2004) Citizen Participation in Decision Making: Is it worth the effort? *Public Administration Review*, 64(1), 55–65.
- Junttila-Vitikka, Pirjo & Peitso, Virpi (2016) *Sinä olet demokratiakasvattaja – opas demokratiakasvatukseen*. Oulu: Oulun kaupunki, Koordinaatti – Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus. http://www.koordinaatti.fi/sites/default/files/opas-demokratiakasvatukseen_1.pdf (Viitattu 25.11.2019.)
- Keskinen, Suvi (2013) Antifeminism and White Identity Politics: Political Antagonisms in Radical Right-Wing Populist and Anti-Immigration Rhetoric in Finland. *Nordic Journal of Migration Research* 3(4), 225–32.
- Kestilä-Kekkonen, Elina & Paul-Erik Korvela (2017) Alkusanat. Teoksessa Elina Kestilä-Kekkonen & Paul-Erik Korvela (toim.): *Poliittinen osallistuminen. Vanhan ja uuden osallistumisen jännitteitä*. SoPhi 135 Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 5–8.
- Kuokkanen, Karnerva & Palonen, Emilia (2018) Post-Political Development and Emancipation: Urban Participatory Projects in Helsinki. Teoksessa Sabine Knierbein & Tihomir Videman (toim.): *Public Space Unbound: Urban Emancipation and the Post-Political Condition*. New York: Routledge, 99–112.
- Lichterman, Paul & Cefaï, Daniel (2006) The Idea of Political Culture. In R. E. Goodin & C. Tilly (toim.), *The Oxford Handbook of Contextual Political Analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- Luhtakallio, Eeva & Ylä-Anttila, Tuomas (2011) Julkisen oikeuttamisen analyysi sosiologisena tutkimusmenetelmänä. *Sociologia* 48(1), 34–51.
- Luhtakallio, Eeva (2012) *Practicing Democracy. Local Activism and Politics in France and Finland*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Morrow, Virginia (2001) Using Qualitative Methods to Elicit Young People’s Perspectives on their Environments: Some Ideas for Community Health Initiatives. *Health Education Research* 16(3): 255–68.
- Paakkunainen, Kari (2004) *Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku. Nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä*. Helsinki: Edita.
- Rousseau, Jean-Jacques (1997 [1762]) *Yhteiskuntasopimuksesta, eli, Valtio-oikeuden johtavat aatteet*. Suomentanut ja johdannolla varustanut Lehtonen, J.V. [1. painos 1918]. Hämeenlinna: Karisto.
- Suoninen, Annika & Kuparinen, Pekka & Törmäkangas, Kari (2010) *Nuorten yhteiskunnalliset tiedot, osallistuminen ja asenteet. Kansainvälisen ICCS 2009 -tutkimuksen päätulokset*. <https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo/julkaisut/2010/d093> (Viitattu 11.09.2017.)
- Swidler, Ann (1986) Culture in Action: Symbols and Strategies. *American Sociological Review* 51(2), 273–286.
- Talpin, Julien (2011) *Schools of Democracy: How Ordinary Citizens (Sometimes) Become Competent in Participatory Budgeting Institutions*. Colchester: ECPR Press.
- Thévenot, Laurent (2011) Oikeuttavuuden rajat. Yhteiselämää koossapitävät sidokset ja niiden väärinkäyttö. Suomentanut Veikko Eranti. *Sociologia* 48(1), 7–21.
- Thévenot Laurent (2015) Bounded Justifiability: Making commonality on the basis of binding engagements. Teoksessa Dumouchel P and Gotoh R (toim.) *Social Bonds*

- as Freedom. Revisiting the Dichotomy of the Universal and the Particular* New York: Berghahn books, 82–108.
- Tilly, Charles (1979) *Repertoires of Contention in American and Britain 1750–1830*. Teoksessa McCarthy, John D. & Zald, Mayer N. (toim.) *The Dynamics of Social Movements: Resource Mobilization, Social Control and Tactics*. Cambridge: Winthrop, 126–55.
- Uusitalo, Ritva (toim.) (1979a) *Mitä nuorten mielessä liikkuu?* Esitutkimusraportti, socialisaatiokurssi, syksy 1978. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen monisteita n:o 23.
- Uusitalo, Ritva (1979b) *Nuoret, nuorisoryhmät ja yhteiskunta: tietoja nuorten ryhmistä 1950-, 1960- ja 1970-luvuilta*. Helsingin yliopiston sosiologian laitos, Working papers n:o 10.
- Wright, Erik (2019) *How to be an Anti-capitalist for the 21st Century*. New York: Verso Books.